

(א) הש"ל מ"ו, ג' ב"ב קעה: א) נברכת ט. ויש"ן, (ד) נלקמן נא. עירובין מו: פסחים כ. ב"ב קעד: א) (ס) יבמות קו. ב"ב קלת: קסד. סנהדרין ג. א) ג' רש"ל אמר ליה רבא, (י) ס"א: ח, (ח) ג"ל חמר ד"ה נ"ו, (ט) נבגיטין פו. א) (י) ג"ס כ"ב.

גלוין הש"ס

גמ' אבל אמגלתא לא. עיין ב"ב דף קס ע"א מוס' ד"ה מקור' עדי מחזוריו: שם במה מעליא. כעין זה שנועם דף מו ע"ב: שם לא תציתנהו. נלקמן דף ט ע"א דף ע"ב מולין דף מד ע"א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועדי ליה בני דיוא וחדו ליה ומחוקי ליה בי דינא ולא חתין כל"ל:

מוסף רש"י

הוציא עליו. מלה. כתב ידו. של ליה, שהוא חייב לו. ממון, ואין כלן עדות אחרת, גובה מנכסים בני חורין. ללא גובה ממעשבים אלא מלה המכונה בשטר שיש בו עדים, דמיון דליכא ממנה, שטר ועדים, מפקא ליה לקלא ולקיומות הוא דלמפסדו אנפשיהו ולא תקרו דבני וימנו בני המ' למוכר לגבות מהס (ושב"ט ב"ב טעה). הלכה כרבי מחבירי. נמקום ימיו, מחבירי. נמקום רביס (פסחים כו.).

תוספות ר"ד

כשתמצא לומר לדברי רבי על כתי' הן מעידין ולפיכך צריך שיצטרף עמון אחר ולדברי חכמים על מנה שבשטר הן מעידין והרי הם שנים ופי' המורה שם וקוקין לומר אנתו ראינו המלה וחתמו ואינו ג"ל שבין שוכרין אותה ומעידין עליה בין אין וזכרון אותה שכבר שכתו העדות אלא שמיכרין חתימתו ומעידין עליה. פליגי רבי ורבנן רבי סבר אע"פ שזכרים ההלואה ומעידים עליה שאם לא יקיימו החתימה הוא לה מלה ע"פ ולא טורפא ממשעבדי איני מצי אידך למיטען פרעתי הלכך זקוקים אנו לעדותך לומר מכירים אנו החתימתו ולשו"י שטרא מעליא בלש"ת מן הלקוחות ושלא לטעון פרעתי ורבנן סברי לא מיבעי אם זכרים המלה ומעידים עליה אלא אע"פ שאין זכרים אותה כי אם מכירין חתימתן על מנה שבשטר מעידין שמתלהל כשתחמו העידו כל אחד על המנה גם עתה שבאים לקיים חתימתן כל עדותן אינה באה אלא על המנה שכל עדותן על זו הוא: אר"י אמר שמואל ה' חכמים פשיטא יתרו ורבים הלכה כרבים מ"ד

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

על כתב ידן הן צאי להעיד כשמקיימן השטר צ"ד לפיכך צריך שנים על כל כתב וכתב: **לדברי חכמים על מנה שבשטר הם מעידים.** אנחנו ראינו המלה וחתמנו הלכך כתבי סגי ולא צריך חד מינייהו לאסרוהי אדחבריה: **מהו דסימא לרבי ספוקי מספקא ליה אי על**

על כתב ידן הם מעידים לדברי חכמים אע"ל מנה שבשטר הם מעידים פשיטא מהו דסימא לרבי ספוקי מספקא ליה אי על כתב ידם הם מעידים או על מנה שבשטר הם מעידים ונפקא מינה דהיבא דמית חד מינייהו לבעי שנים מן השוק להעיד עליו דאם כן קנפיק נבי ריבעא דמונא אפומא דחד סהדא והכא לחומרא והכא לחומרא קמ"ל דרבי מיפשט פשיטא ליה בין לקולא בין לחומרא דאמר רב יהודה אמר רב גשנים החתומין על השטר ומת אחד מהן צריכין שנים מן השוק להעיד עליו בוו רבי לקולא ורבנן לחומרא ואי ליכא תרי אלא חד מאי אמר אביי י לכתוב חתימת ידיה אחספא ושדי ליה בבי דינא (ב) ומחוקי ליה בי דינא (ו) וחוזו ליה) ולא צריך איהו לאסרוהי אחתימת ידיה ואזיל איהו והאי ומסהדי איידך ודוקא אחספא * אבל אמגלתא לא דלמא משכח לה איניש דלא מעלי וכתב עילויה מאי דבעי ותנן ה' הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כרבין מהו דתימא א"ר הלכה כרבי מחבירו ואפילו מחביריו קא משמע לן: סימן נח נד חד: אמר ליה רב חננא בר חייה לרב יהודה ואמרי לה רב הונא בר יהודה לרב יהודה ואמרי לה רב חייה בר יהודה לרב יהודה ומי אמר שמואל הכי והא ההוא שמרא דנפיק מבי דינא דמר שמואל והוה כתיב ביה מדאתא רב ענן בר חייה ואסהיד אחתימות ידיה ואדחד דעמיה ומנו רב חנן בר רבה ומדאתא רב חנן בר רבה ואסהיד אחתימות ידיה ואדחד דעמיה ומנו רב ענן בר חייה אשרנוהי וקימונהי כדחזי א"ל ההוא שמרא דיתמי הוה וחש שמואל ל"ל טועין וסבר שמואל דלמא איכא דסבידא ליה הלכה כרבי מחבירו ולא מחביריו ובהא אפילו מחביריו סבר אעביד רווחא כי היכי דלא מפסדי יתמי אמר רב יהודה אמר שמואל עד ודיין מצטרפין אמר רמי בר חמא * כמה מעליא הא שמעתא * אמר רבא מאי מעליותא מאי דקא מסהדי סהדא לא קא מסהדי דיינא ומאי דקא מסהדי דיינא לא קא מסהדי סהדא אלא כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתנהו להני כללי יהודה אחי משמיה דשמואל איקלע

בא. ע"ל כתב ידן הן מעידין.

נראה לדברי אפילו אומרים צפירוט דמעידין על מנה שבשטר חשיב כאלו מעידין על כתב ידן וכן לרבנן אפי' אומרי' צהדיא דעל כתב ידן הן מעידין מדלמרי' בסמוך ואי ליכא תרי אלא חד היכי נעביד משמע דלא יועיל לרבנן אס יעידו צהדיא

על כתב ידן: **וידוקא אחספא.** וה"ה ארישא דמגלתא כדלמך בגט פשוט (ב"ב דף קס: ושם) דליכא למיחש למידי והא דתינא צפ"ק דקדושין (ד) ט. ושם) כתב על הנייר או על המרס בתן מקודשת לי כו' וכן גבי שדה (שם כו.) כתב על הנייר או על המרס כו' הרי זה מכורה נראה דלתיא כר"א דלמך (ט) עדי מסירה כתי לר"מ כיון דעדי חתימה כתי לא מהני על דבר שיכול לזייף כדלמך צפרק ב' דגיטין (דף כ"א: ושם) אין כותבין לא על הנייר כו' ותכמים מכשיצין ומפרש בגמרא * מלן חכמים ר"א ואע"ג דלמך המס לא הכשיר ר"א אלא צגיטין אכל זשאר שטרות לא ה"פ אלא צגיטין ודכוותיהו דהיינו שטרות שאין עומדין לראיה כגון אותו שאינו עשוי אלא לקנות צו אשה ושדה כעין גיטין שעשוין לפי שעה לגרש צו אע"פ שיכול השטר של קנין להועיל לראיה גם הגט יכול להועיל כדלמך בהכותב (לקמן דף פט:.) וצפ"ק דב"מ (דף יח. ושם) וכ"ת נקרעיה צעינא לאיניסובי ציה אלא שעיקרן לא לכך נעשו ולא ממעט אלא שטרות שעיקרן לראיה ועשוין לעמוד ימים רבים כדמיימי תס קרא ונתתם צכלי חרש וגו': **הוציא ע"יו תב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין.** פסק רב אלפס דווקא כשאומר לא היו דברים מעולם אכל נאמן הוא לומר פרעתי ולא מצי א"ל שטרך צדיי מאי צעי אלא צשטר שיש צו עדים דגובה צו מנכסים משועבדים ואין נראה לרבינו יצחק כי מנין לו זה החילוק כי סבר דכל שטר אינו רגיל לפרוע עד שיחזיר לו שטר: **עד ודיין מצטרפין.** משמע דלפילו צשטר מקוייס חיישינן שמא זייף לחתימת הדיינין וכן משמע צירושלמי דגיטין וצפרק צן סורר הוא דתינא צתוספתא דשביעית פרוצול המקורר' י' יהודה אומר עדים חותמין מצחוץ והדיינים צבננים אמרו לו אין מעשה צית דין צריך קיום היינו דווקא צפרוצול משום דנאמן אדם לומר פרוצול היה לי ואצד ואפי' למ"ד אינו נאמן מודה הוא דלא צעי קיום: האמר

עין משפט נר מצוה

מג א ב מ"י פ"ו מהל' עדות הלכה ג סגן עשין קט טושי"ע ח"מ סימן מח סע"ף י"א: מד ג ד מ"י שם ה' ה טושי"ע שם סע"ף י"ג: מה ה טושי"ע שם סי' סט סע"ף ג: מו ו מ"י פ"א מהל' מלה ולוה הלכה ג (ופס"ז הלכה ג) סגן עשין דז טור שם סימן לט וטושי"ע שם סימן סט סע"ף א: מו ז מ"י פ"ד מהלכות עדות הלכה ו סגן עשין קט טושי"ע ח"מ סימן ל סע"ף י' וסימן מו סע"ף יד:

תוספות ר"ד (המשך)

הל' כרבי מחבירו (ב) ובהא אפי' מחביריו קמ"ל: ארי' א"ר שנים החתומים על השטר ומת אחד מהן צריכים שנים מן השוק להעיד עליו ואל יצטרף הוא עם א' כי היכי דלא אפומא דחד סהדא פי' הוא שהעיד על חתימתו נאמן ואי' לצירוף מן השוק אבל חבירו ממת צריכים שנים מן השוק להעיד על חתימתו כעשוי ותורה אמרה על פי שנים עדים יקום דבר חצי דבר ע"פ זה והצי דבר ע"פ זה ופי' כתי חסר: ואי ליכא אלא חד מהו פי' שמכירה מאי ליעבד אמר אביי כותב האיך פי' שנשארה בתיים חתימתה ירו אחספא ושדי ליה ב"ד וחזי ליה ב"ד פי' ויטלה הדיינים וקיפוח אצל חתימות שבשטר ומחוקי ליה פי' ההיא דשטרא מהך דחספא ולא יצטרף איהו לאסרוהי אחתימות ידיה ואזיל איהו והאי ומסהדי איידך ודוקא אחספא אבל אמגלתא לא דלמא משכח ליה איניש דלא מעלי וכתב עליה מה דבעי ותנן הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני ח' ממשעבדי לא דליל קלא יכול לכתוב אריש מגילתא כדלמרי' ג' פי' הא גיי מאן דחזוי חתימות ידיה בבי' לא לחזו בסוף מגילתא אלא ברישא דלמא משכח ליה אחר וכתב אגבי דמסיק ב' פי' יכתוב מלמעלה אני החתום ליתתה דכולהו לקיומא שטרא שהוציא על שמעון שטר חתום ואשרתא דדייני מלמטה שחתמו הדיינים שם שקיימו החתימה וטען שמעון איני מכיר לא חתימת העדים ולא חתימת הדיינים ושמה הוא זייף הכל וביא ע"א מעדי השטר על העיד על חתימתו ואחד מן הדיינים בא והעיד על חתימתו מצטרפים זה עם זה דכולהו לקיומא שטרא דיינא ומאי דמסהדי דיינא לא מסהדי סהדא לא מסהדי רמי בר יחזקאל אמר לא תציתנהו להני כללי יהודה אחי משמיה דשמואל

(א) והיו דעת האל"ף בשגנוט פ"ח מהלכות עדות הלכה ד' ע"ו. צ' נראה לדברי היה גורם כלן ובהא אפילו מחביריו וכו' הגירסא צלמת בפסחים כו.